

Niedostosowanie społeczne

Niedostosowanie - jest produktem procesu nieprzystosowania się jednostki do grupy, rodziny.

Niedostosowanie można uważać za stan braku równowagi psychicznej, spowodowanej tym, że w toku interakcji jednostki ze środowiskiem to ostatnie nie zaspokaja potrzeb jednostki. Nie powstaje ono w sposób nagły lecz stopniowo narasta. Początkowo zachowanie dziecka jest normalne. Anormalne jest natomiast jego środowisko. Ono właśnie przyczynia się do stopniowego zakłócenia u dziecka procesów regulacji wewnętrznej, do pojawienia się coraz głębszych zaburzeń emocjonalnych i konfliktów z otoczeniem.

Pamiętaj!

Nie każde zachowanie świadczące o trudności wychowawczej spełnia kryteria niedostosowania.

1. Musi to być zachowanie niezgodne ze społecznie aprobowanym. Zachowanie przeciwko wartościom i normom społecznym.
2. Jest to zachowanie społeczne, które obraca się przeciwko samej jednostce. Pojawia się wewnętrzny konflikt (poczucie nieszczęścia, brak spójności myślenie - działanie).
3. Niedostosowanie jest względnie trwałe (postawa). Jednostka może być zagrożeniem dla siebie i innych (konieczność resocjalizacji).

Objawy niedostosowania:

- uczeń sprawia poważne trudności wychowawcze w rodzinie i szkole,
- nie przestrzega podstawowych norm i zasad postępowania,
- przejawia brak zainteresowania innymi,
- jego postawę cechuje negacja autorytetów i społecznie aprobowanych wartości,
- ma trudności w kontaktach z innymi ludźmi,

Rodzaje niedostosowania społecznego (podział wg Konopnickiego):

- a) **Zachowanie demonstracyjno - wrogie** (reakcje gwałtowne, nieadekwatne do bodźców),
 - agresja werbalna i niewerbalna,
 - bezczelność w zachowaniu,
- b) **Zachowanie zahamowane**,
 - brak kontaktu z otoczeniem,
 - stany depresyjne,
 - zamknięcie w sobie,
- c) **Zachowanie niekonsekwentne** (reakcje spontaniczne, natychmiastowe, bez przemyślenia),

- działanie pod wpływem silnego bodźca,
- kłopoty w nauce,
- nadpobudliwość,

d) Zachowanie aspołeczne,

- egoizm,
- impulsywność,
- agresywność,
- brak poczucia obowiązku,
- dezorganizacja zajęć,
- tendencje sadystyczne,

Przyczyny niedostosowania społecznego:

a) czynniki związane z przebiegiem socjalizacji w rodzinie,

- zerwanie związku emocjonalnego dziecka z rodzicami,
- zaburzenie procesu internalizacji wartości i innych mechanizmów kontroli wewnętrznej (zakłócenia przebiegu modelowania osób socjalizująco znaczących),

b) brak sukcesów szkolnych dziecka!

- czynnik blokujący aspiracje społeczne,

Metody pracy:

a) zasada indywidualizacji,

- koncentracja na potrzebach jednostki,
- metody aktywizujące (uczenie przez działanie i przeżywanie),
- wytwarzanie pozytywnych emocji (wzmacnianie zainteresowania nauką w procesie warunkowania),

b) przełamanie blokady psychicznej ucznia (w sytuacji dydaktycznej zachowuje się jak w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa - stosuje techniki obronne)!

- odpowiednia atmosfera w trakcie zajęć,
 - życzliwość,
 - spokój,
 - cierpliwość,
 - wrażliwość,

c) przystosowanie programu, treści i metod nauczania do możliwości i zainteresowań ucznia,

- koncentracja na ćwiczeniu przydatnych umiejętności (logiczne myślenie, wnioskowanie, uogólnianie, transfer wiadomości),
- opanowanie umiejętności ułatwiających funkcjonowanie społeczne,

d) **dominacja wychowania nad nauczaniem,**

- podstawowe zasady:
 - nie narzucaj władzy, nie rozkazuj (akcja wzbudza reakcję!),
 - zrozum, że częstą reakcją na lęk jest arogancja i agresja (czasem warto poczekać z egzekwowaniem kary),
 - stawiaj wymagania adekwatne do poziomu możliwości (stopniowanie trudności),
 - pozwól odnieść sukces.